

Kùltürel Değişim Bağlamında Halk Oyunları Geleneği ve Bir Örnek Uygulama Olarak Adana-Osmaniye Halk Oyunları.

Dr. Muzaffer SÜMBÜL*

GİRİŞ

Bu bildiri de, kùltürel değişim, gelenek ve halk oyunları geleneği bağlamında Adana-Osmaniye Halk Oyunları ele alınacaktır. Halk Oyunlarının kùltürel değişimden nasıl etkilediğini incelemek bu bildirinin temel yaklaşımı olacaktır. Bu nedenle öncelikle kùltürel değişime neden olan dinamiklerin incelenmesi gerekmektedir. Bu gereğin yerine getirilmesi için toplumsal değişim dinamikleri ile kùltürel değişim ilişkisi kurulmaktadır. Dolayısıyla bunların halk oyunları geleneğinde nasıl bir değişime yol açtığı Adana-Osmaniye örneğiyle incelenmektedir.

Dünyanın hızla değiştiiği günümüzde para ve bilgi çok hızlı bir şekilde yer değiştirmektedir. Mal ve hizmet üretimi kısa sürede tüm dünyanın paylaşımına açılmaktadır. Bu serbestlik, gönüllü bir şekilde alış verişini sağlamaktadır. Hızlı haberleşme internet üzerinden gerçekleşmektedir. Dünyanın birbirine en uzak noktaları arasındaki bilgi akışı çok kısa sürede gerçekleşmektedir. Bütün bu baş döndürücü gelişmeler çok kısa zamanda oluşmaktadır. Zamana yayılan etkileşim yerini şok gelişmelere bırakmakta ve kùltürel değişim dinamikleri çok hızlı çalışmaktadır.

Çukurova Üniversitesi Devlet Konservatuvarı
Sahne Sanatları Bölümü Öğretim Görevlisi

(17-19 Aralık 2004 Halk Kùltüründe Değişim Uluslararası Sempozyumu Bildirileri, Pınarbaşı matbaacılık İstanbul 2005)

Prof. Dr. Coşkun Can Aktan, internet üzerinden ulaştığımız, Yeni Değişim Dinamikleri ve Devletin Yeni Rolü adlı çalışmasında dünyadaki değişimi yedi temel başlıkta ele almaktadır. Bunlar:

1. Ekonomik Değişim
2. Siyasal Değişim
3. Teknolojik Değişim
4. Sosyal ve Kültürel Değişim
5. Ekolojik Değişim,
6. Demografik Değişim ve
7. Organizasyonel Değişim'dir. (Aktan, 2004:5)

Prof. Dr. Aktan, çalışmasında Devlet ilişkisi bağlamında incelediği değişim dinamiklerini bir bütün olarak göstermiştir. Çünkü tüm değişim dinamiklerinin birbirlerine etkileri bulunmaktadır. Ekonomik ilişkiler siyasal ilişkileri etkilemekte. Teknolojideki yeni bir değişim hemen kendini hissettirmektedir. Çevre ve nüfus yapısındaki değişimler diğer öğeleri etkilemektedir. Dolayısıyla bu öğeler kültürel değişime neden olmaktadır.

Sosyal-Kültürel Değişim

Dünyada, sosyo-kültürel alanda çok önemli değişimler yaşanmaktadır. Bu değişimler tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de kendini hissettirmektedir. Özellikle kitle iletişim araçlarının etkisiyle bu değişim hızlı bir şekilde yayılmaktadır. Kapalı toplum özelliği tamamıyla

çözölmektedir. Dünya küçölmektedir. Bir yandan yerel kimlikler ön plana çıkarken diğer yandan küreselleşme yaşanmaktadır.

Soyo-költörel değişimi etkileyen dinamiklere kısaca değinelim.

Ulus-Devletleşme. 21. yüzyılın son çeyreğinde milliyetçilik tekrar önem kazanmıştır. Çeşitli ulusların bağımsızlık mücadeleleri sonucunda bir çok yeni ulus-devlet oluşmuştur. Dünyada bu değişime zıtlık oluşturan bir başka değişim daha yaşanıyor ki o da küreselleşmedir. Başka bir deyişle dünyada bir taraftan küçölen yeni ulus devletler diğer yandan ise küreselleşme yaşanmaktadır.

Kentleşme. Sosyal alanda yaşanan bir diğer değişim de kentleşmedir. Giderek artan bir şekilde insanların kentlerde yaşamaya yöneldiği görölmektedir.

Bireyselleşme. Dünyada yaşanan ezici rekabet ortamında insanların geleneksel dayanışma ve yardımlaşma duygularının giderek azaldığını, bireyselleşmenin ve bu çerçevede "yabancılaşma" adını vereceğimiz bir sosyo-költörel değişimin yaygınlaştığını gözlemliyoruz.

Dinselleşme ve Laikleşme. Dinin insanoğlunun yaşamındaki yeri ve öneminin günümüzde farklı boyutlar aldığını görüyoruz. Bir tarafta, inanç ve ibadet bireyselleşirken, öte yanda devlet ve din arasındaki ilişki de kaybolmaktadır. "Laikleşme" eğilimi yanısıra "dinin siyasallaşması" adını vereceğimiz bir gelişme de bazı ölkelerde önem kazanmış durumda. Bir kısım bireyler için dinsel doğmaların ve kurumların etkisi giderek

zayıflamakta, buna karşın bir kısım bireyler ise dini ve inancı kendi arzularına göre yorumlamaktadır. (Aktan, 2004:5)

İşte bütün bu sosyal, ekonomik, kültürel ve teknolojik sebeplerle yaşanan değişimin sonuçları yeni bir başlangıç olarak karşımıza çıkmaktadır.

Gelenek, Halk Oyunları Geleneği ve Yeni Halk Oyunları

Gelenek terimi çift anlamlı olarak kullanılmaktadır. Bunlardan birincisi herhangi bir kültürel öğenin zaman içinde aktarılış sürecinin adıdır. İkincisi ise süreç içinde aktarılan kültürel öğenin kendisidir. Bu düşünceden hareketle, halk oyunları hem aktarılış süreci hem de süreç sonunda oluşan bir olgu olarak gelenektir. Yani halk oyunlarının oluşumu, çeşitli töre ve törenlerdeki kullanımı, kullanım sırasındaki devinimler ise geleneğin kendisini oluşturmaktadır.

Töre ve törenlerin ayrılmaz parçası olan halk oyunları kendi yapısını oluşturmuştur. Oyun kuruluşundan (Halaya kalkıştan) başlayarak, oynama biçimi ve oyun dağarına kadarki aşamalar yerel oyun kültürünün temel yapısal özelliklerini oluşturur. Bu yapısal özellikler onun kendine özgü bir gelenek oluşturmasını sağlamıştır. Halay geleneği, oyunun (halayın) motorsal özelliklerinin etrafında oluşan tinsel değerleri ifade etmektedir. Böylelikle, bedensel devinimin oyunlaşma süreci, oyun kuruluşu, oyuncuların davranışları, oyun sırasında çıkarılan sesler, oynama amacı ve bunları oluşturan nedenler halk oyunları geleneğini oluşturmaktadır.

Halk oyunları geleneğinin yerleşmesini sağlayan özündeki dayanışma duygusudur. Bu dayanışma duygusu, çoğunlukla yakın akraba ve dostların

oyuna katılmaları beklentisi, isteği üzerine kurulmaktadır. Yakınlıklarını halay dizisinde göstermeleri dayanışmanın tinsel olarak gerçekteşmesini sağlamaktadır. Bu beklenti şu sözle ifade edilmektedir.

"Ölüü hısım ağlatır, Halayı hısım oynatır" (Demir: 1932: İslahiye)

Bu söz akrabalardan beklentileri çok net olarak ifade etmektedir. Tamamıyla dayanışma duygusuyla hareket edilmektedir. Dayanışma, bütünleşme duygusunun oluşumu ise halk oyunlarının oynanmasıyla sağlanmaktadır. İşte bu dayanışma gereksinimi, halk oyunları geleneğinin hem oluşumunu hem de sürekliliğini sağlamaktadır. Çünkü gelenek, toplum içerisinde belirli tutum ve davranış kalıpları üreterek insanları bunlara uygun davranmaya zorlayan bir süreçtir. Kaldı ki bireyler, davranış ve tutumların yerine getirilmesi için sürekli olarak uyarılırlar. Başka bir deyişle, oynamak istemeyenler oynamaları için uyarı alır, hala oynamama eğiliminde ise ayıplanır, kınanır. Çünkü halk oyunları geleneği nedeni bilinmeksizin uygulanan, geçmişle bağı olan ancak bağının ne olduğu tam olarak açıklanamayan bir edimdir. Dolayısıyla herhangi bir folklor öğesini geleneksel olarak görmek, öğenin geçmiş ve gelecekle bağını kurmak anlamına gelmektedir. Bu bağ, geleneğin geçmişle ilişkisini ve şimdiki uygulanışı ifade etmektedir. Bu nedenle halk oyunları bir gelenek olarak, geçmişle bağlantıyı sağlayan ve bugünün görüntüsünü veren kültürel bir yaratıdır.

Toplumsal evrim, tarih boyunca çok yavaş, binlerce yılı bulan bir sürede gerçekteştiğinden, insanın değişimlere uyum sağlaması yavaş ve

özümseyerek olmuştur. Bugünün toplumlarında ise değişme hızlı yaşandığından, insanın bu değişimleri özümsemesi ve gelenek oluşturabilmesi için zamana geksinim duymaktadır.

Toplumların yaşamında "yeni" olanın, "en son" olanın daha değerli olması, günümüze özgü bir olgudur. Bugünün gelişmiş çağdaş toplumlarına "eski olanın" daha değerli olduğunu kabul ettirmek mümkün görünmemektedir. Reklam sloganlarına yansıyan "en son model", "tekniğin son harikası" gibi ifadeler toplumun bu konudaki duyarlılığını yansıtmaktadır.

Bu eski-yeni ikiliğinin halk oyunları geleneği açısından yansıması ise davul zurna yerini alan orkestra eşliğinde oynanan oyunlardır. Burada eski oynama biçiminin yeni bir müzik anlayışıyla harmanlandığı görülür. Bunun yanı sıra, yeni üretilmiş, anonimleşmemiş dolayısıyla folklorlaşmamış güncel eserlerle de oyunlar oynanmaktadır.

Her gün medyanın sunduğu bu ezgiler yeni dönemin hızına ayak uydurmak durumundadır. Bu nedenle bu hızlı yaşam temposunda her şey olduğundan daha da hızlanmaktadır. Direkt olarak tüketim tercihlerini belirleyen bu yönlendirmenin sonuçları çok geniş alanlara yayılmaktadır. Çünkü bu tutum yeni maddi ve manevi değerlerin oluşumuna neden olmaktadır. Tahir Alangu bu konuda şunları söylemektedir:

"(. . .) Her eski şeyi iyi ve doğru olarak kabullenme yerine, şimdi her yeni ortaya çıkana modern ve yeni olduğu için hayran olunuyor ve kabul ediliyor. Modern sözcüğü, bugün artık halk dilinde çoktan büyüleyici bir

nitelik kazanmış olarak görünüyor. Her zevksiz yeni yapı, her acayip şapka, işe yaramayan mutfak eşyaları, randımsız traktör, ahlaki yanılmalar, sekter davranışlar, yalnız modern olduğu için kabul ediliyor. Tıpkı vaktiyle her şeyin eskiden kalma olduğu gerekçesi ile kabul edildiği gibi. Bu da "gelenek inancının ilerleme inancına dönüşmesi"nden başka bir şey değildir." (Alangu, 1983: 84)

Alangu'nun gelenekleri sırf eski olduğu için uygulayan gelenekçi toplumlarla, niteliğine bakmaksızın, sırf yeni olduğu için moda uyan günümüz toplumlarının bu davranışları arasında bir fark görmediği anlaşılmaktadır. Her iki tavırda da bir olumsuzluk hali bulan Alangu, önemli bir ayrıntıya dikkat çekmektedir: Gelenekçi toplumlar, eski geleneklerine tartışmasız uyarak huzur ve sükunet içindeyken, modern toplumların insanları huzursuz ve güvensizlik içinde yaşamını sürdürmektedir. Çünkü, geleneksel toplumun kendi içinde bir uygunluk ve uyum bulunurken; modern toplumda bu sağlanamamıştır. Hızla gelişip değişen modern toplumlar, bu tempoya uyacak manevi uyumu yakalayamamışlardır. Sorun, insanın, bu hızlı değişimler karşısında sarsılan değer yargılarıdır.

Bouman bu konuda şu görüşleri öne sürmektedir.

"Gelenekselcilik, (. . .) Max Weber'in klasikleşen anlayışla Protestan Reformu, Aydınlanma ve Endüstriyel Kapitalizm gibi modern ideolojilerin neticesi olarak ortaya çıkan ferdiyetçilik, yenilikçilik, ilericilik gibi yükselen temel değerlerine verilen bir cevaptı. " (Bouman, 2000: 45)

Bouman'ın vurguladığı görüş, karşılıklı olarak çatışmaların devam

edeceği ve her dűşüncenin egemen olma çabasının süreceği izlenimi vermektedir. Yaşamın normal akışı olarak görülebilecek bu ikiliklerin mücadelesi eski ile yeninin çekişmesidir. Bu mücadelenin bir sonuca ulaşması ise yeni bir hareketin başlamasıyla olanaklıdır. Eskiye yıkıp yok eden her hareket, yıktığı değerin yerine kendi değerlerini getirir ve bunların gelenekselleşerek yaygınlaşmasını ister. Sonra bu da gelenekleşince bir başka yeni hareket kaçınılmaz olacaktır.

İnsan hızlı değışikliklere uyum gösterip yaşamını sürdürebilirse de, bu yenilikleri gerçekten özümsemesi zaman almaktadır. Son yüzyılda gerçekleştirilen yeni buluşların sayısı oldukça fazladır. Gündelik yaşamı kolaylaştıran bu teknolojik araçlar, beraberinde kültürel elementlerin yenilenmesini de getirmektedir. Böyle olunca, bazı toplumlarda bir kuşağın benimsediklerini, bir sonraki kuşak reddedilmektedir. Yaratılan bu yenilikler kuşaklar arası çatışmalara neden olmaktadır.

Eski ve yeni kültür örüntülerinin çatıştığı durumlarda ise bireyler, "yenilik ve değışiklikten korkma" ve "tepkicilik" olarak iki şekilde tutum belirlemektedir.

Toplumsal kültürün dinamiklerine karşı duyulan bu tepkiler kentsel ve kırsal alanda çeşitli biçimlerde kendini göstermektedir. Gelenekleri yaşatma isteğinde olan ve geleneklere bağlılık duygusu yaşayan gruplardan bazıları halk oyunlarına yönelmekte. Halk oyunlarına bağlılık, "kendimiz, özümüz, atalarımız" gibi sözlerle açıklanmakta; onu yaşatmaları gerektiğine inanılmaktadır. Özellikle elli yaş ve üzerindekiilerin çoğunluğu bu eğilimde

olmakla beraber; daha gençlerden bu yaklaşımı benimseyenlerin olduğu görölmektedir. Benimseme ve benimsememenin doğal sonucu olarak geleneklere yönelik ya da onlardan uzaklaşış oluşmaktadırdır. Bunların halk oyunlarındaki ifade buluşları ise benzer biçimde karşımıza çıkmaktadır. Geleneğin bir parçası olmayı o toplumda yaşamanın doğal sonucu olarak gören grup, ilgili her töre ve/veya törende karşılaştığı yerel oyunlara katılmaktadır.

Çatışma sonucunun halk oyunları cephesine yansıması ise iki yönlü olmaktadır. Yeniden düzenlenen ezgilerin çalınması ve bunlarla oynanan yeni halaylar ile sayıları iyice azalan eski ezgilerle oynanan yerel halaylar. Yeni halaylar popüler eserler eşliğinde oynanmaktadır. Yerel halaylar ise eski günlerin anılarını yaşatmak isteyenlerce oynamaya devam edilmektedir.

Kültürel Değişim, Halk Oyunları Geleneği: Adana-Osmaniye Halk Oyunları

“Düğüne gelen oynar, cenazeye giden ağlar. ”

Bu deyim ile oynamanın önemi vurgulanmaktadır. Oyunun, geçiş dönemi törenlerinin ayrılmaz parçası olma özelliği bu deyimden de anlaşılmaktadır.

Halk oyunları toplumsal işlevini kültürel yapı içerisinde çeşitli uygulamalarla yerine getirmektedir. Bu alanların en yaygın olanları şunlardır: Düğün, nişan, kına, sünnet, Hıdrellez, hasat sonu şenlikleri, asker yollama, kurtuluş şenlikleri, grev, protesto yürüyüşü, açılış törenleri, devlet büyüklerini karşılama törenleridir. Düğün törenleri Anadolu'da çok (17-19 Aralık 2004 Halk Kültüründe Değişim Uluslararası Sempozyumu Bildirileri, Pınarbaş matbaacılık İstanbul 2005)

önemsenmekte ve davul zurna ile yapılan düğünler hâlâ yaygın olarak sürdürülmektedir.

"Millî Danslar esas olarak evlenme münasebetiyle yapılan düğünlerle, sünnet düğünlerinde, nişan, çeyiz, kına törenlerinde, askerden gelme, hapisten kurtulma gibi hallerde, Milli ve Dinî Bayramlarda oynanır. Bir de eğlenti ve içki alemlerinde halaya kalkıldığı olur. Sevinç ve neşe getiren her hâdise halay sekilmesine vesile teşkil eder. Bir misafir sahibinin konuklarını eğlendirmek için halay tertip ettiği de görülür". (Güzelbey, 1959: 10)

Güzelbey'in eski dönemleri anlatan bu görüşleri şimdi de geçerliliğini korumaktadır. Bazı oynama tören ve töreleri biraz gevşemiştir. Ancak onun yerine yenileri gelmiştir. Örneğin konukları eğlendirmek için halay düzenlendiği artık görülmemektedir. Ancak bunun yerini toplumsal tepkileri ifade etmek için yapılan mitingler almıştır. Her toplantının mutlaka halaylarla renklendirildiği görülmektedir. Gelenek değişen törenlerin yerine yenilerini koyarak kendisini yenilemektedir.

Severler güzeli, çekerler halayı

Karacaoğlan'da sevda, halayla özdeşleşmektedir. Severler güzeli, çekerler halayı; halay bir sevdadır Çukurova insanında. Halay sevdadır, çünkü yavuklusuna sesini duyurduğu, onunla herkesin önünde gizlice dertleştiği ortamıdır onun. Bu nedenle Karacaoğlan'ın da vurguladığı gibi halay, sevdalar çeken, güzeller seven bölge erkeklerinin yaşamlarında önemli bir yer tutmaktadır. Halay başladığında tüm konukların gözünün

kendilerinde olduğunu bilen yöre gençleri sevdalarına mesajları oyunlarıyla göndermektedir. Bu nedenle halay iletişimidir; bağ kurmaktır. Halay duyguların bir kar tanesi gibi büyüdüğü, eriyip yüreklere taşıdığı sevdaların anlatıldığı ortamdır. Geçmiş günümüze taşıyan, günümüzü geleceğe aktaran gelenektir. Düğünlerde hâlâ yeni aşklar doğmakta, sevdalar yaşanmaktadır.

Halay sırasında bireyler saygıyı öğrenmektedir. Salt bedensel devinim gibi görünen halk oyunları, kendi içinde oluşturduğu değerlerle toplumsal yaşama katkılar sunmaktadır. Bu katkılar bireylerin gündelik yaşamlarında da kullandıkları tutum ve davranışları oluşturmaktadır. Bu nedenle iyi bir halaycı kenarda oturarak düğün sahiplerinin kendisini oyuna davet etmesini bekler. Düğün sahiplerince oyuna davet edilen kişi halayın o an başında olan kişinin yanına gelir ve onun koluna girerek oyuna başlar. Bu davranış o oyuncuya ve halaya saygının bir ifadesidir. Ancak ısrar devam eder ve mendil kendisine verilirse o kişi halayı yeniden kurar ve kendi oyun serisini oluşturan oyunları oynar.

Genellikle her oyuncunun bir oyun serisi bulunmaktadır. Bu seride her tip oyundan birer oyun oynanarak halay tamamlanmaktadır. Bu özellikler belli oyunculara çalan davul zurnacılar tarafından bilinir. Eğer halay başı başka bir yerden ise oyun adını ifade ederek oyun geçişlerini sağlamaktadır. Bu geçişler sırasında halayın soğumaması için davullar hafif tempoda çalarken, zurnacı hemen oyunun adını öğrenip o ezgiye giriş niteliğinde bir gezinme yapmakta ve o ezginin karar sesine gelindiğinde çalmaya başlamaktadır.

Adana-Osmaniye düğünlerinde kurulan içki masaları sabaha kadar süren eğlenceyi, oyunu ve türküleri iç içe barındıran bir atmosfer oluşturur. Bu tür düğünlerde mezeler hazırlanmakta, etler pişirilmekte ve eğlence sabah saatlerine değin sürmektedir. Bu eğlencelerin değışmez kuralı ise davul zurnacıların da masaa olmasıdır. Bu eğlencede yörede çok sevilen ve müzisyenlerce "tarihi havalar" olarak adlandırılan; Karacaoğlan, Dadaloğlu, Köroğlu türküleri, Bey Mayıl, Ali Paşa, Hurşit Bey, Kozanoğlu gibi hikayeli türküler çalınır söylenir ve oynanır.

Türkülerin söylenmesi ve oyunun oynanması ise şu şekilde gerçekleşmektedir: Öncelikle oyuna davul-zurna eşliğinde başlanmakta, zurnanın türküyü bir kez çalıp susmasıyla; türkü söylenmeye başlanılmaktadır. Bir dörtlük söylendikten sonra, davul-zurna söylenen dörtlüğü tekrar etmektedir. Bu tekrar sırasında oyun üç ileri bir geri atılan adımlarla devam etmektedir. Davul ise türkü söylenirken kasnak yapmaktadır. Bu tarz günümüzde değışerek devam etmektedir. Söylenen türkülerin yerini ara sıra arabeskler, ara sıra bozlak, ara sıra da sözleri yeni ezgileri eski eserler almaktadır.

Yöreyle ait uzun havaların yanında artık ulusal yapıtlar haline gelmiş olan kitle iletişim araçları aracılığı ile her tarafa yayılan yapıtlar da söylenmektedir. Radyo ve televizyondan öğrenilen yeni şarkılar nedeni ile, adı geçen uzun havalar, tarihi hava olarak adlandırılmaktadır. Bu değerlendirme teknolojinin oyun ve müziklerin yeniden yaratımını nasıl etkilediğini göstermektedir. Oyunu oynayanlar ve çalanlar günümüzde daha da yaygınlaşan özel radyo ve televizyonlardan popüler müzik

(17-19 Aralık 2004 Halk Kültüründe Değışim Uluslararası Sempozyumu Bildirileri, Pınarbaş matbaacılık İstanbul 2005)

dinlemektedirler. Dolayısıyla, bu tür parçalara oyun oynarken doğal bir yönelim oluşmaktadır. Böylelikle oyunlar ve müzikler yeniden oluşmaktadır.

Kadın-erkeklerin oyuna katılımları

Adana-Osmaniye kültürel yapısındaki kadın-erkek ilişkisi benzer biçimde oyun kültürüne de yansımaktadır. Ataerkil toplumsal sistemde erkeğin her konuda ön planda olma özelliği burada da görülmektedir. Kadın-erkek ilişkisinin daha dengeli olduğu göçebe yaşamın izlerinin de silindiği gözlenmektedir. Bunun anlamı oyunlarda beraberce oynama ve paylaşma isteğinin şu anda ortadan kalkarak ayrı ortamlarda oynamanın daha doğal gibi algılandığıdır.

Dinsel telkinler sonucu kadın ve erkeklerin oyunu terk etmemelerine karşın beraber oynamayı terk ettikleri görülmektedir. Tarıma dayalı geçim biçiminin gereği olarak; tarlada kadın erkek ayrımı olmadan beraber çalışarak üretimi sağlarken, oyundaki bu ayrılığın sadece dinsel boyutlu olduğunu söylemek mümkündür. Bu ise dinin; toplumsal sistem içerisindeki kültürel oluşumlara ve bunların dinamiklerine nasıl etkilerde bulunduğunu göstermektedir.

Adana-Osmaniye Halk Oyunları Dağarı

Bölgede oynanan yüzlerce halk oyunundan söz edilmektedir. Ancak belli halk oyunları tortulaşarak kalmış, çoğu ise yok olmuştur. Şuan bu oyunların çok azı bilinmekte, oynanmaktadır. Bölge oyun dağarındaki bu azalış araştırmacıları nasıl bir düşünceye sürüklemelidir? Azalan, yitip giden halk oyunları için üzülmesi mi; yoksa bu durum doğal bir değişim olarak mı

algılamalı?

Ala gözlü benli dilber, Adanalı, Ağır Üçayak, Afşar, Bar üçayağı, Ceyhangaribi, Çaylı, Çiftetelli, Dağlı, Demirci, Depki, Dokuzlu, Eminem, Eşgide kavun dilimi, Göksun Kırmacı, Halebi, Hasandağı, Hoşbilezik, Horoz, Kaba, Kereboz, Keskes, Kızlar Halayı, Kilit, Kırıkhan, Kozanoğlu, Köroğlu, Lorke, Lili Çoban, Menevşe, Omar, Pekmez, Sallama, Sarhoş, Seher, Serçe, Sinsin, Solak, Şenola, Şirvani, Tamzara, Temurağa, Topal kız, Üçayak(Maraş, Bar, Adana, Osmaniye ve Üteyüz), Yağlıkenar.

SONUÇ:

Adana-Osmaniye yerel oyun dağarının toplam sayısı şu ana kadar tam olarak saptanamamıştır. Buna bağlı olarak Osmaniye halk oyunları derlenip, tam olarak arşivlenememiştir.

Adana-Osmaniye halk oyunlarının oynanışı sırasındaki ifadeler, jest ve mimikler doğal içten gelen bir yansıtma ile oluşmaktadır. Oyunların yapısında zorlama bulunmamaktadır.

Adana-Osmaniye halk oyunları, ezgisel bakımdan sözlü (türkölü) ve sözsüz olmak üzere iki temel niteliklidir.

Adana-Osmaniye halk oyunları yerel eşlik sesleri ve nidalara sahiptir. Bu eşlik sesleri oyun sırasında çıkarılan sesler ya da oyun aralarındaki özel deyimlerden oluşmaktadır.

Adana-Osmaniye halk oyunlarının oynanmasını kolaylaştıran, oyunları yöneten ve yönlendiren "oyun liderleri"(ekip başları) bulunmaktadır.

Adana-Osmaniye halk oyunları eğitim, eğlence ve iletişim işlevleriyle bireylerin toplumsallaşmasını ve kültürlenmelerini sağlamaktadır.

KAYNAKÇA DİZİNİ

ARTUN, Erman "Ritüel Kökenli Çukurova Tören ve Köyseyirlik Oyunlarında

1993 Canlandırma, Hayvan Benzetmeceleri ve Semboller".Bildiriler Adana Valiliği - Ç.Ü.II.Uluslararası Karacaoğlan-Çukurova Halk Kültürü

Sempozyumu,Ç.Ü. Basımevi Adana

ATILGAN, Halil " Çukurova Türkülerinin Müzik Yapısı" Bildiriler

1993 Adana Valiliği -Ç.Ü.II.Uluslararası Karacaoğlan-Çukurova Halk Kültürü Sempozyumu, Ç.Ü. Basımevi Adana

BORATAV, Pertev Naili 100 Soruda Türk Halk Edebiyatı 5.Baskı. Gerçek Yayınevi,

1988 "100 Soruda Dizisi: 13", İstanbul.

DEMİRSİPAHİ, Cemil Türk Halk Oyunları "İş Bankası Kültür Yayınları, Folklor

1975 Dizisi: 2"Ankara.

ELIADE, Mircea Ebedi Dönüş Mitosu. Çev.: Ümit Altuğ, İmge Kitabevi,

Ankara

ERGİNER, Gürbüz: Kurban (Kurbanın Kökenleri ve Anadolu'da Kanlı Kurbanın

1997 Kökenleri), Yapı Kredi Yayınları İstanbul.

GÖZAYDIN, Nevzat Folklor Dünyasından. Birinci Baskı, Yargı Yayınları, Ankara.

1990

GÜVENİR, Şadan "Adana Merkez Hocallı Köyü ve Çevre Köylerin Folklorunda

1985 Müzik". Lisans Bitirme Çalışması. Dokuz Eylül Ün., İzmir.

OĞUZ, Burhan Türkiye Halkının Kültür Kökenleri. 2.Cilt. 19, İstanbul Matbaası,

1980 İstanbul.

OSKAY, Ünsal XIX. Yüzyıldan Günümüze Kitle İletişiminin Kültürel İşlevleri

1993 Kuramsal Bir Yaklaşım. "Der Yayınları:114", Yayılım Matbaası, İstanbul.

ÖRNEK, Sedat Veyis Türk Halk Bilimi, Türkiye İş Bankası Yayınları.

1976

Özcan Seyhan: Çukurova Dolaylarında Halk Müziğinin Söz ve Ses Yapısı.

1993 II.Uluslararası Karacaoğlan- Çukurova Halk Kültürü Sempozyumu

Bildirileri Adana Ç.Ü. Basımevi

SARISÖZEN,Muzaffer: Halk Rakıslarımızdan Halaylar.TFAD16(312) Temmuz

1975

SÜMBÜL, Muzaffer: Adana Halk Oyunlarının Sistemik Analizi.Yayınlanmamış

1995 Yüksek Lisans Tezi. Danışman:Prof.Dr.Nevzat Gözaydın, A.ü.Sos. Bil.Ens. Ankara

TEZCAN, Mahmut: Boş Zamanların Değerlendirilmesi Sosyolojisi. 4. Baskı,

1994 Atilla Kitabevi, Ankara.

Adana İl Yıllığı Kemal Matbaası A.Ş., Adana .

1991

